

СЕКЦІЯ 3 - АНАЛІЗ І ОПТИМІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ЛОШАКОВА С.Є., ст. викл., каф. ЕАтаО, НТУ «ХПІ»

ВРАХУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РИЗИКУ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Інноваційний шлях розвитку економіки України є визначальною рисою нашого сьогодення. Управляти ризиками, пов'язаними з впровадженням і просуванням інновацій на ринок, достатньо складно, особливо беручи до уваги дуже високу частку невизначеності. Проте, аналіз інноваційних ризиків і їх систематизація вже може дати інструменти до управління ризиками та забезпечення інноваційного розвитку промислового підприємства.

Інноваційні проекти відносяться до категорії найвищого ризику для інвестицій. Більшість промислових підприємств не здійснюють вкладення в дослідження і інновації, розглядаючи наявність цієї умови в проекті як стримуючий фактор. Фінансування цієї сфери здійснюється з бюджетних джерел, із засобів венчурних і спеціальних фондів як вітчизняних, так і закордонних. Витрати на НДДКР є однією з необхідних складових для успішного інноваційного розвитку підприємств, але більшість підприємств у всьому світі достатньо обережно відносяться до принципово нових розробок, вважаючи за краще незначні вдосконалення існуючих продуктів/ технологій. Тільки великі корпорації в змозі здійснювати значні вкладення в інновації. Все це відноситься і до вітчизняних підприємств, але з поправкою на функціонування в умовах кризи. Тобто відсоток підприємств, здатних інвестувати кошти в інноваційні проекти, невисокий. Тому при пошуку інвестицій з комерційних джерел розробник інноваційного проекту повинен реально оцінити економічну ефективність інноваційного проекту з врахуванням ризику. Вірогідність отримання коштів з цих джерел зростає із ступенем готовності інновації до впровадження. Розділити інноваційні продукти за ступенем завершеності досліджень і характеру

результату НДДКР можна на наступні категорії інноваційних проектів (Таблиця 1).

Таблиця 1 – Категорії інноваційних проектів

Група	Вдосконалений продукт/технологія	Новий продукт/технологія
Інноваційні проекти, зв'язані винятково з просуванням готового інноваційного продукту	1.1	1.2
Інноваційні проекти з незавершеною стадією впровадження	2.1	2.2
Інноваційні проекти з незавершеною стадією ДКР	3.1	3.2
Інноваційні проекти з незавершеною стадією НДР	4.1	4.2
Інноваційні проекти з незавершеною стадією пошукових досліджень	5.1	5.2

На практиці залучення коштів в інноваційний проект з комерційних джерел стає можливим тільки тоді, коли існує реальний результат НДДКР, практично відсутні сумніви в можливості його впровадження і збуту. Найпривабливішими для інвестицій є з погляду інвесторів проекти категорії 1.1 і 2.1. Значно вище ризик за проектами, орієнтованими на просування нового продукту/ технології. При розробці і реалізації таких проектів багато рішень доводиться ухвалювати на інтуїтивному рівні, оскільки в більшості випадків необхідна інформація відсутня. Так, для подібних проектів дуже складно розробити маркетингову концепцію: досить вірогідні помилки при прогнозуванні об'ємів попиту, збуту, позиціонуванні товару на ринку, ціни. Проте, проекти, що відносяться до груп 1.2 і 2.2, за наявності вагомих аргументів для інвестора можуть одержати необхідні інвестиції. Найнижчу вірогідність фінансування з комерційних джерел мають проекти 4 і 5 категорій. Кошти для цих проектів краще шукати в інноваційних і венчурних фундаціях на глобальному ринку.

Управляти ризиками, пов'язаними з впровадженням і просуванням інновацій на ринок, необхідно, особливо для підприємств, які обрали інноваційну стратегію розвитку. На сьогоднішній день створено достатньо багато класифікацій інноваційних ризиків. Для інвестора мають значення фактично лише ті ризики, які призводять до втрати або зниження об'ємів запланованого прибутку або доходів. Наведемо класифікацію

основних ризиків, поява яких можлива на різних стадіях створення і просування інновацій.

1. Проведення пошукових досліджень: отримання негативного результату, відсутність результату у встановлені терміни.

2. Проведення НДДКР: отримання негативного результату, відсутність результату НДДКР у встановлені терміни, відмова в сертифікації результату, отримання непатентоспроможного результату, невчасне патентування.

3. Впровадження результатів НДДКР у виробництво: отримання негативного результату, відсутність результатів впровадження у встановлені терміни, екологічні ризики НДДКР.

4. Просування нового продукту, створеного на основі НДДКР, на ринок: відторгнення ринком, більш низькі об'єми збуту в порівнянні із запланованими та інші.

На підставі наведеної класифікації інноваційних ризиків можна провести і оцінку ризиків, розглядаючи необхідність розробки заходів для інноваційного проекту, що знижують вказані ризики. Таким чином, ретельний аналіз та врахування ризиків в розробці стратегії підприємства будуть впливовим фактором до успішного інноваційного розвитку підприємства.

Список літератури:

1. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. - К., 1996. - 212 с.
2. Чернова Г.В. Практика управління ризиками на рівні підприємства. - СПб: Питер, 2000. - 176 с.